

Guia
de **bones**
pràctiques
en matèria
de con-
trac-
tació

CORTS VALENCIANES

EQUIP DE TREBALL:

María Paz Garcés Carbonell
Álvaro Cuadrado
Agustín Ruiz
Coordinació: Javier Guillem Carrau

Edició del Servei de Publicacions de les Corts
Febrer de 2018

Aquesta guia està sota una llicència *Reconeixement–NoComercial–SenseObresDerivades 3.0 Espanya* de Creative Commons. Vosté pot copiar-la, distribuir-la i comunicar-la públicament sempre que cite la institució que l'edita (CORTS VALENCIANES), no la utilitze per a finalitats comercials i no en faça obres derivades. La llicència completa es pot consultar en <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.es>.

La guia és un document de suport al funcionament dels serveis de les Corts. No té naturalesa de norma jurídica i, per tant, no és vinculant. Es farà una revisió periòdica de la guia.

Contingut

1

Preparació, planificació, gestió de contractes i projectes i justificació de la necessitat administrativa que cal satisfer	7
1.1. Preparació i planificació	7
1.2. Gestió de contractes i projectes	8
1) Recursos i organització de projectes	8
2) Controls i revisió de fases	8
3) Recursos humans	8
1.3. Justificació de la necessitat administrativa que cal satisfer ...	9
1.4. Participació de les parts interessades	9
1.5. Contracte únic o lots	11
1.6. Calendari realista	11
1.7. Pressupost i finançament	11
1.8. Establiment de punts de referència	12
1.9. Contractes menors: límits i especialitats	12
1.10. Planificació, transparència i perfil del contractant	13

2

Selecció del procediment	16
Dades determinants per a l'elecció del procediment	18
1) Objecte	18
2) Valor estimat	18
Aspectes que són afectats en funció cada tipus:	18
3) Tipus de tramitació	18
4) Temps de tramitació	18
Marges d'elecció	19
1) Duració del contracte	19
2) Possibilitat de pròrrogues	19
3) Criteris de valoració de les ofertes:	19
4) Possibilitat de millores	19
5) Possibilitat de modificats	19
6) Possibilitat de revisió de preus i justificació	19
7) Exigència de garantia provisional i justificació	19
8) Exigència d'assegurança de responsabilitat civil/danys, justificació d'aquesta i moment a partir del qual s'exigeix	19
Exemple de fitxa de comprovacions contracte serveis	20

3

Sobre els criteris d'adjudicació	22
3.1. Útilització d'un únic criteri: el preu o la rendibilitat	24
3.2. Les ofertes amb valors anormals o desproporcionats ...	26
3.3. Múltiples criteris (qualitat-preu)	27
3.4. Criteris ambientals i socials	29
3.5. Les millores	30

4

Casos d'errors comuns: un enfocament adequat per a prevenir-los	31
Adjudicació directa d'un contracte amb una justificació inadequada de no publicar un anunci de licitació (al)	31
Fraccionament artificial dels contractes d'obres/serveis/subministraments	32
Casos que no justifiquen l'ús del procediment negociat sense la publicació prèvia d'un anunci de licitació o amb aquesta	32
Criteris de selecció desproporcionats i discriminatoris i criteris d'adjudicació no relacionats amb l'objecte del contracte	32
Assegurança de responsabilitat civil com a criteri de solvència	33
Incorrecta definició o configuració de les millores	33
Annex	34

1. Preparació, planificació, gestió de contractes i projectes i justificació de la necessitat administrativa que cal satisfer

1.1. Preparació i planificació

El propòsit d'aquesta fase consisteix a dissenyar un procés sòlid per a obtenir les obres, els serveis o els subministraments necessaris.

En termes generals, un procés de licitació competitiu realitzat de manera oberta, objectiva i transparent ha d'aconseguir una relació cost-qualitat òptima. Es tracta d'un objectiu que està en consonància amb els principis del Tractat de l'UE i el dret derivat.

Els principis fonamentals que cal observar per a licitar un contracte públic són: no-discriminació, igualtat de tracte, transparència, reconeixement mutu, proporcionalitat, lliure prestació de serveis i establiment lliure de licitadors potencials.

Aquesta primera fase del procés és fonamental i influirà en totes les activitats futures en el marc del contracte. Si aquesta part de la licitació es realitza correctament, la resta del procés s'executarà sense dificultats, però també pot succeir el contrari.

Aquesta fase del procés pot durar mesos abans que es publiqui l'anunci de licitació, segons siga la dimensió i la complexitat del contracte. Una planificació adequada minimitzarà el risc que sorgisca la necessitat d'introduir modificacions o variacions contractuals. Els errors freqüents de més gravetat (i possiblement els més costosos) comesos en els contractes sorgeixen d'una planificació inadequada.

En el cas de les institucions parlamentàries, com les Corts, per a algunes actuacions en matèria d'inversions de gran dimensió, per exemple, és necessari tenir en compte un estudi de viabilitat i la fase de selecció/delimitació, la sensibilització i les consultes a usuaris o afectats per als programes o els plans que es vulguen dur a terme.

La planificació és fonamental. Si en les Corts no es completa aquesta fase del procés de manera correcta, el més probable és que sorgisquen problemes i errors. Molts errors poden atribuir-se a una planificació inadequada.

En aquesta fase, es recomana elaborar plantilles tipus de comunicació amb els licitadors, registrar decisions clau (és a dir, registrar la informació coneguda en aquesta fase, les opcions disponibles i la justificació de l'opció preferida) i disposar de normes relatives a la planificació, la realització i el control dels procediments de contractació.

1.2. Gestió de contractes i projectes

1) Recursos i organització de projectes:

El disseny de l'organització del contracte depèn del volum i la complexitat del contracte i dels riscos que comporte. Amb independència de la complexitat i el volum dels contractes, serà necessari com a mínim identificar el responsable del procediment de contractació, que també podrà actuar com a gestor dels contractes/projectes i/o amb un especialista per a gestionar processos específics (recomanat en cas de contractes d'alt valor, complexos o arriscats). Les funcions i les responsabilitats que cal assumir durant el procés de contractació han de definir-se de manera clara en els manuals operatius del PA.

2) Controls i revisió de fases:

Es pot usar una sèrie d'eines i tècniques de gestió de projectes per a facilitar el control i la gestió del projecte o el contracte, com ara control de documents i registres d'assump-tes/incidents. Aquestes eines i tècniques constitueixen una garantia en l'organització del projecte. L'ús de fases i la seua revisió quan finalitzen és una sòlida tècnica de gestió de projectes que s'aplica cada vegada amb més freqüència en les contractacions més complexes. Aquest és un procés de control que en les Corts es pot usar per a garantir que les activitats que conformen cada fase del contracte s'han completat de manera satisfactòria abans que, al poder adjudicador, se li done l'autorització per a passar a la fase següent. Les revisions de fases han d'establir-se en els moments clau de tot el cicle de vida del contracte. Les revisions formals s'usaran principalment per a contractes d'alt valor i complexos.

3) Recursos humans:

En Les Corts s'haurà de preveure l'assignació suficient dels recursos humans adequats per a adjudicar el contracte. Els responsables dels serveis de la Secretaria General actuaran com a gestors dels projectes i de les contractacions. Si el contracte és complex o entraña un risc d'incórrer en costos elevats, cal preveure la possibilitat d'instaurar un equip horitzontal encarregat de supervisar el contracte. L'equip aprovaria totes les decisions clau i, generalment, inclouria persones que no participen en l'adjudicació real del contracte.

Sense perjudici de les competències de la Intervenció, pot ser una bona pràctica crear un equip d'avaluació quan s'adopti la decisió de procedir amb una contractació, a fi de garantir que el procés de contractació es realitzi de la manera més professional amb la participació de personal que reunisca totes les qualificacions necessàries des del principi.

Per exemple, des de la Comissió Europea recomana en aquests casos els punts següents: L'equip ha de ser constituït per una participació de membres permanent; els encarregats de la contractació i dels aspectes financers i jurídics han de ser membres permanents; els empleats tècnics seran membres en funció del tipus de contracte de què es tracte; és convenient que l'equip estiga integrat per membres amb experiència en cadascun dels àmbits objecte d'estudi en la licitació; la direcció ha de recaure en el gestor del contracte/projecte i està subjecta a normes i procediments que conclouran en un judici equilibrat basat en les avaluacions individuals dels seus membres. Les deci-

sions han de basar-se íntegrament en els criteris publicats, i ha de poder demostrar-se que no han sigut condicionades per raons polítiques o per altres influències indegudes.

1.3. Justificació de la necessitat administrativa que cal satisfer

És necessari argumentar els motius del contracte i els beneficis que es pretén obtenir. En Les Corts s'ha de vetlar perquè aquesta argumentació siga preparada pel servei o la unitat administrativa que convoca la contractació i aprovada pel responsable del servei o la unitat esmentats.

En el cas de contractacions de valor alt, l'argumentació comercial hauria d'incloure un registre de riscos. El gestor o la gestora del projecte/contracte ha de realitzar una avaluació de riscos de tot el contracte i establir els plans de contingència apropiats. Així mateix, ha de garantir l'elaboració d'un pla de contingència durant les primeres fases del cicle de vida del contracte i que aquest pla s'inclou en el registre de riscos. El pla ha de reflectir les mesures que cal adoptar en el cas que el projecte s'anul·le, no s'acabe a temps o es produïsquen errors durant la fase d'execució; la responsabilitat d'oferir finançament de contingència, i les mesures necessàries per a activar el pla.

Una pauta per a aquesta qüestió de la necessitat del contracte es troba en l'article 28 de la Llei 9/2017.

1.4. Participació de les parts interessades

El reconeixement de parts interessades (externes o internes) és un aspecte fonamental d'un contracte, i és necessari que es reconeguen i gestionen correctament perquè el contracte tinga èxit. Les parts interessades poden ser persones, grups o subgrups de clients (inclosos els clients interns), ciutadans/usuaris o altres parts (per exemple, empreses de serveis públics) que estiguen interessades en el contracte.

A mesura que el contracte evoluciona i l'enfocament canvia, també poden variar les parts interessades i les seues necessitats. Els clients/usuaris i la consulta d'altres parts interessades són tan importants com la consulta de mercat, i ambdós aspectes de la consulta han de dur-se a terme de manera conjunta. Consultar les parts interessades els permetrà opinar quant a la forma de definir el contracte.

Una de les crítiques freqüents es refereix al reconeixement insuficient de la necessitat de participació de les parts interessades (externes), cosa que sovint incideix negativament en l'èxit del contracte i pot comportar costos addicionals per a rectificar omissions o errors.

No obstant això, la participació i les consultes importants no han d'anar en detriment de la independència del procés decisor de les Corts ni crear possibles conflictes d'interessos ni conculcar els principis d'igualtat de tracte i transparència; els comentaris de les parts interessades no han d'influir en l'essència i l'objectiu de la licitació.

La contractació precomercial i el procediment de diàleg competitiu, previstos en la Directiva 2004/18/CE, ofereixen oportunitats addicionals perquè les autoritats públiques participen en el diàleg de mercat.

Aquest aspecte de les consultes de mercat es recull en la legislació en vigor, en l'article 115 de la Llei 9/2017.

Investigació de mercat: En determinar què comprar, en calcular els costos i abans de desenvolupar els criteris de selecció i adjudicació en un procediment de contractació pública, sol ser d'utilitat que es conega el mercat. La investigació de mercat pot oferir informació sobre la disponibilitat dels productes i serveis que satisfan les necessitats identificades, i permet adoptar l'enfocament de contractació més apropiat. Un diàleg amb el mercat abans que comence el procés de contractació pot ajudar a identificar solucions innovadores o productes o serveis nous dels quals les Corts pot no haver tingut constància. També pot ajudar al mercat a satisfer els criteris que s'aplicaran en el procés de contractació, i a facilitar informació sobre les necessitats i expectatives de l'autoritat pública. No obstant això, tot contacte amb el mercat ha de garantir el respecte dels principis de transparència i igualtat de tracte, i evitar la divulgació d'informació privilegiada o posicions de mercat privilegiades. Si un candidat, un licitador o una empresa relacionada amb un candidat o licitador ha assessorat a les Corts, o bé ha participat en la preparació del procediment de contractació, les Corts ha d'adoptar les mesures apropiades per a garantir que no es distorsione la competència amb la participació d'aquest candidat o licitador, a fi d'evitar la seua exclusió del procediment de licitació.

Les bones pràctiques revelen que una investigació de mercat entre sis i dotze mesos abans de la publicació de l'anunci de licitació (AL) pot resultar summament útil.

1.5. Contracte únic o lots

Partint que no s'han de dividir obres, subministraments o serveis de envergadura gran en unitats més xicotetes a fi d'eludir aquests llindars, en el cas de les obres, ha de realitzar-se una fusió de tots els contractes independents en què hi haja una relació funcional i temporal entre ells.

En general, si el conjunt dels contractes persegueix el mateix objectiu, els valors han d'agregar-se. Si els valors agregats superen els llindars, els contractes hauran de publicar-se en el DOUE. Els projectes de col·laboració entre diversos socis han de preveure els requisits de contractació pública a nivell de projecte, no a nivell de cada soci per separat.

Després d'haver completat els passos anteriors, en les Corts es pot decidir si adjudicar un únic contracte o bé dividir-lo en lots. Optar per un sol contracte pot suposar economies d'escala i d'abast i facilitar la seua administració. L'inconvenient és que els exigents criteris financers o tècnics establits per als licitadors poden reduir o eliminar la participació en el mercat de contractistes més xicotets o més especialitzats. La divisió del contracte en lots presenta l'avantatge d'obrir la competència a més licitadors potencials. En aquest cas, l'inconvenient és que, en haver-hi més contractes, resulta més complicat realitzar la gestió.

L'última reforma legal de la matèria incideix a fomentar els lots per a facilitar la participació de les pimes (article 99 de la Llei 9/2017) i una major transparència i eficiència.

1.6. Calendari realista

En la fase de planificació, és necessari definir un calendari realista per a tot el procés de contractació, inclosos procediments de recurs potencials, que comprega, a més, les fases d'adjudicació i execució del contracte. Solen establir-se calendaris massa optimistes, la qual cosa genera errors en les fases ulteriors d'execució.

Per exemple, poden ocasionar-se errors en el procés de contractació o greus problemes en l'execució a causa de períodes de preparació de la licitació poc realistes, que limiten així el nombre de licitacions i incideixen en la seua qualitat.

L'anunci d'informació prèvia és un instrument útil per a acurtar els períodes de licitació en els contractes anomenats SARA i està regulat en l'article 134 de la Llei 9/2017.

1.7. Pressupost i finançament

Una altra activitat important consisteix a definir un pressupost realista perquè el contracte aconseguisca els resultats desitjats i aconseguir els fons per a finançar-lo. És necessari basar-se en una clara delimitació dels requisits i en informació actualitzada sobre els preus de mercat. En funció de la naturalesa del contracte, ha d'incloure's un

Relació cost-benefici:

Com demostrarà el PA la millor relació cost-benefici? Quina precisió té l'estimació de costos? Quins recursos es necessiten per a satisfer el contracte? Quin és el cost previst del cicle de vida? Hi ha altres repercussions econòmiques o en matèria de recursos (per exemple, manteniment addicional, costos operatius o llicències a mesura)?

nivell apropiat de contingències. El pressupost i les contingències han de revisar-se en les fases fonamentals durant la vigència del contracte. En aquest punt, poden tenir-se en compte els costos del cicle de vida, ja que es tracta d'un mètode per a avaluar el pressupost necessari.

El valor estimat del contracte està regulat en l'article 101 de la Llei 9/2017.

1.8. Establiment de punts de referència

És necessari establir una sèrie de punts de referència predeterminats que indiquen el que hauria de considerar-se com una oferta acceptable, és a dir, una licitació teòrica òptima preparada per endavant pel servei responsable. Això resulta útil en el cas que es reben ofertes amb preus anormalment baixos, ja que hi ha l'obligació de sol·licitar al licitador una explicació de les parts de l'oferta que es consideren anòmales. La licitació podrà rebutjar-se si les explicacions del licitador no es documenten de forma que en les Corts es tinga la convicció que el licitador pot complir el contracte. És necessari contemplar aquesta opció en la fase de preselecció a fi de garantir que es demanen les dades necessàries.

1.9. Contractes menors: límits i especialitats

Es consideren contractes menors els contractes de valor estimat inferior a 40.000 euros quan es tracte de contractes d'obres, o a 15.000 euros quan es tracte de contractes de subministrament o de serveis.

S'han d'utilitzar només per a cobrir necessitats puntuals, esporàdiques, concretes, definides i urgents.

En el marc legal vigent a partir de març de 2018, s'ha de tenir en compte que el legislador ha establert els aspectes següents:

1) Evitar la fragmentació contractual: no es poden adjudicar contractes a un mateix proveïdor per 15.000 euros en un mateix any.

a) En l'expedient es justificarà que no s'està alterant l'objecte del contracte per a evitar l'aplicació de les regles generals de contractació, i que el contractista no ha subscrit més contractes menors que individualment o conjuntament superen la xifra.

b) L'òrgan de contractació comprovarà el compliment d'aquesta regla.

c) Queden exclosos els supòsits de les obres, els subministraments o els serveis que només puguin ser encomanats a un empresari determinat, per alguna de les raons següents:

- I) Que el contracte tinga per objecte la creació o l'adquisició d'una obra d'art o representació artística única no integrant del Patrimoni Històric Espanyol;
- II) que no hi haja competència per raons tècniques, o que procedisca la protecció de drets exclusius, inclosos els drets de propietat intel·lectual i industrial.

2) Evitar la duració de més d'un any i la pròrroga dels contractes menors: Els contractes menors definits en l'apartat primer de l'article 118 no podran tenir una duració superior a un any ni ser objecte de pròrroga.

3) Incrementar la visibilitat de la contractació menor en el perfil del contractant: La publicació de la informació relativa als contractes menors haurà de realitzar-se almenys trimestralment.

a) La informació que cal publicar per a aquest tipus de contractes serà, almenys, l'objecte; la duració; l'import d'adjudicació, inclòs l'impost sobre el valor afegit, i la identitat de l'adjudicatari, i els contractes s'ordenaran per la identitat de l'adjudicatari.

b) Queden exceptuats d'aquesta publicació els contractes el valor estimat dels quals és inferior a 5.000 euros, sempre que el sistema de pagament utilitzat pels poders adjudicadors siga el de bestreta de caixa fixa o un altre sistema semblant per a realitzar pagaments menors.

4) Hauran de ser sotmesos a la Sindicatura de Comptes, encara que s'estableix la mateixa excepció que n'estan exclosos els de menys de 5.000 euros abonats a través de bestretes de caixa fixa.

1.10. Planificació, transparència i perfil del contractant

A l'hora de preparar l'expedient de contractació, en les Corts, cal tenir en compte els punts següents:

L'obligació de planificar i publicar l'activitat contractual anual de les Corts comporta que, almenys per als contractes sotmesos a regulació harmonitzada, ha de realitzar-se un anunci d'informació prèvia. Per a la resta, les Corts elaboren un pla anual de contractació que el lletrat major eleva a la Mesa i es publica en el perfil del contractant de les Corts.

A aquest efecte, quan es planifica l'activitat de contractes d'una unitat o departament s'ha d'elaborar un llistat que reculla una relació de contractes, amb les seues dades bàsiques: objecte, valor estimat, duració, procediment i data estimada de licitació.

La idea bàsica és que les empreses puguen conèixer anticipadament els plans de contractació de les Corts, estar atents a la convocatòria i planificar-se per a fer les ofertes.

És un pla indicatiu, que no obliga a licitar tots els contractes o a fer-ho amb les condicions concretes anunciades.

El perfil de contractant s'ha de configurar com a l'element que agrupa la informació i els documents relatius a la seua activitat contractual a fi d'assegurar la transparència i l'accés públic a aquests.

La forma d'accés al perfil de contractant haurà de fer-se constar en els plecs i els documents equivalents, com també en els anuncis de licitació en tots els casos.

En el cas de la informació relativa als contractes, haurà de remetre's al perfil per a ser publicada almenys la informació següent:

- 1)** La memòria justificativa del contracte, l'informe d'insuficiència de mitjans en el cas de contractes de serveis, la justificació del procediment utilitzat per a la seua adjudicació quan s'utilitze un procediment diferent de l'obert o del restringit, el plec de clàusules administratives particulars i el de prescripcions tècniques que hagen de regir el contracte o documents equivalents, si és el cas, i el document d'aprovació de l'expedient.
- 2)** L'objecte detallat del contracte, la seua duració, el pressupost base de licitació i l'import d'adjudicació, inclòs l'impost sobre el Valor Afegit.
- 3)** Els anuncis d'informació prèvia, de convocatòria de les licitacions, d'adjudicació i de formalització dels contractes; els anuncis de modificació i la seua justificació, i els anuncis de concursos de projectes i de resultats de concursos de projectes, amb les excepcions establides en les normes dels negociats sense publicitat.
- 4)** Els mitjans a través dels quals, si és el cas, s'ha publicat el contracte i els enllaços a aquestes publicacions.
- 5)** El nombre i la identitat dels licitadors participants en el procediment, com també totes les actes de la mesa de contractació relatives al procediment d'adjudicació o, en el cas que no actue la mesa, les resolucions del servei o l'òrgan de contractació corresponent, l'informe de valoració dels criteris d'adjudicació quantificables mitjançant un judici de valor de cada una de les ofertes, si és el cas, els informes sobre les ofertes incurses en presumpció d'anormalitat i, en tot cas, la resolució d'adjudicació del contracte.
- 6)** La decisió de no adjudicar o formalitzar el contracte, el desistiment del procediment d'adjudicació, la declaració de desert, com també la interposició de recursos i la suspensió eventual dels contractes amb motiu de la interposició de recursos.

Requisits operatius per a convocar la licitació:

Al final de la fase de planificació, han de complir-se els següents requisits operatius clau per a convocar la licitació.

- 1)** La recopilació de les dades o la informació necessàries per a quantificar el plec de condicions (inclosos tots els requisits de bases de dades de tecnologies de la informació i la comunicació).
- 2)** La preparació del plec de condicions (ha d'incloure la consulta dels clients i usuaris i altres parts interessades, l'elaboració del plec de condicions i l'aprovació del plec de condicions definitiu).
- 3)** El plec de condicions de qualsevol requisit addicional ha de tractar-se de manera independent als requisits principals.
- 4)** Els requisits addicionals o millorats també han d'estudiar-se per separat quan s'elabora la llista de preus (o l'estimació de quantitats), però han de calcular-se amb els requisits principals per a calcular el volum total del contracte.
- 5)** El càlcul d'una estimació realista prèvia a la licitació del cost del contracte que s'adjudicarà.
- 6)** La confirmació que els nivells i les normes especificats poden satisfer-se en el marc de la dotació pressupostària disponible.
- 7)** La consulta amb el mercat sobre el plec de condicions proposat, les propostes de contractació, els requisits de licitació i els terminis.
- 8)** L'avaluació comparativa respecte a contractes semblants en un altre context.
- 9)** La preparació de la informació que ha de ser publicada en el perfil del contractant en cada moment.

2. Selecció del procediment

La decisió relativa a quin procediment cal utilitzar és un pas fonamental i estratègic que afecta tot el procés de contractació. Aquesta decisió ha d'adoptar-se i justificar-se en la fase de planificació. En el nou marc legal, hi ha diverses opcions, entre les quals, per les característiques de les Corts com a poder adjudicador, cal destacar les següents:

1) Obert: tot empresari interessat podrà presentar una proposició, i queda excloua tota negociació dels termes del contracte amb els licitadors (article 156 de la Llei 9/2017).

2) Obert simplificat: L'anunci de licitació del contracte únicament requerirà la publicació en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació. Els seus tràmits se simplifiquen al màxim; per exemple, es presentarà la documentació en un sol sobre, no s'exigirà la constitució de garantia provisional, resultarà obligatòria la inscripció en el Registre de Licitadors i la fiscalització del compromís de la despesa es realitzarà en un sol moment, abans de l'adjudicació (article 159 de la Llei 9/2017).

a) Requisit 1: Que el seu valor estimat siga igual o inferior a 2.000.000 d'euros en el cas de contractes d'obres, i en el cas de contractes de subministrament i de serveis, que el seu valor estimat siga igual o inferior a 100.000 euros.

b) Requisit 2: Que entre els criteris d'adjudicació previstos en el plec no n'hi haja cap avaluable mitjançant judici de valor o, si n'hi ha, la ponderació no supere el vint-i-cinc per cent del total, excepte en el cas que el contracte tinga per objecte prestacions de caràcter intel·lectual, com els serveis d'enginyeria i arquitectura, en què la ponderació no podrà superar el quaranta-cinc per cent del total.

3) Restringit: és un procés de dues fases en què només els proveïdors invitats poden presentar ofertes. La selecció i la preselecció solen dur-se a terme d'acord amb un qüestionari de preselecció (CP) (article 160 de la Llei 9/2017).

a) Qualsevol empresa interessada podrà presentar una sol·licitud de participació en resposta a una convocatòria de licitació.

b) Només podran presentar proposicions els empresaris que, a sol·licitud seua i en atenció a la seua solvència, siguen seleccionats per l'òrgan de contractació.

c) Es prohibeix tota negociació dels termes del contracte amb els sol·licitants o els candidats.

d) Adequat especialment per a serveis intel·lectuals de complexitat especial, com ara serveis de consultoria, d'arquitectura o d'enginyeria.

4) Negociat sense publicitat únicament en els casos següents (article 168 de la Llei 9/2017):

a) Contractes d'obres, subministraments, serveis, concessió d'obres i concessió de serveis, en els casos en què:

I) No s'haja presentat cap oferta, cap oferta adequada, cap sol·licitud de participació o cap sol·licitud de participació adequada en resposta a un procediment obert o a un procediment restringit.

II) Contracte que només pot ser encomanat a un empresari (creació o adquisició d'una obra d'art o representació artística única no *integrant* del Patrimoni Històric Espanyol, absència de competència per raons tècniques o per haver-hi drets exclusius, inclosos els drets de propietat intel·lectual i industrial).

III) Contracte declarat secret o reservat, o quan l'execució haja d'estar acompanyada de mesures de seguretat especials.

IV) Urgència imperiosa resultant d'esdeveniments imprevisibles per a l'òrgan de contractació i no imputables a aquest.

b) En els contractes de subministrament, a més, en els casos següents: productes que es fabriquen exclusivament per a fins d'investigació, experimentació, estudi o desenvolupament o es tracte de lliuraments addicionals efectuats pel proveïdor inicial que constituïsquen bé una reposició parcial de subministraments o instal·lacions d'ús corrent o bé una ampliació dels subministraments o instal·lacions existents, si el canvi de proveïdor obliga l'òrgan de contractació a adquirir material amb característiques tècniques diferents, i dóna lloc a incompatibilitats o a dificultats tècniques d'ús i de manteniment desproporcionades.

c) En els contractes de serveis, a més, en el cas que el contracte en qüestió siga la conseqüència d'un concurs de projectes i, d'acord amb les normes aplicables, haja d'adjudicar-se al guanyador. En el cas que hi haja diversos guanyadors, s'haurà d'invitar tots ells a participar en les negociacions.

5) Diàleg competitiu/negociat amb caràcter excepcional: l'organització pot negociar, en determinades circumstàncies excepcionals, els termes d'un contracte amb un o més proveïdors de la seua elecció. Normalment, la negociació o el diàleg han de realitzar-se amb un nombre igual o superior a tres candidats, sempre que hi haja suficients candidats disponibles. La selecció dels candidats amb què s'entaularà un diàleg competitiu es realitzarà d'acord amb un procediment restringit (article 172 de la Llei 9/2017).

Els procediments oberts o restringits han sigut els mètodes habituals de contractació d'obres, serveis o subministraments d'una naturalesa rutinària. Dels dos, el procediment obert és el que més s'utilitza quan la competència està limitada a uns pocs candidats i l'especificació pot resultar complicada i es requereix experiència tècnica.

El procediment restringit hauria d'utilitzar-se quan hi ha un nivell de competència alt (diversos licitadors potencials) en el mercat, com neteja, equips de tecnologies i informàtica, manteniment o mobiliari, i en les Corts es vol elaborar una preselecció.

Dades determinants per a l'elecció del procediment:

1) Objecte:

En funció de l'objecte, el contracte podrà ser d'algun dels tipus següents: SUBMINISTRAMENT, SERVEIS, OBRES I ADMINISTRATIU ESPECIAL.

2) Valor estimat:

És determinat pel preu de cada anualitat, el valor de les possibles pròrrogues i el valor de les possibles modificacions. Atenent aquest criteri es distingeixen dos tipus de contracte:

- a) SARA (Subjecte a regulació harmonitzada).
- b) NO SARA.

Aspectes que són afectats en funció de cada tipus:

SARA	NO SARA
Publicació DOUE, BOE	Publicació DOCV
Termini presentació: 52 dies (possibilitat de reduir a 47/36/22)	Termini presentació: des de 15 dies
Recurs especial en matèria de contractació	Recurs administratiu ordinari
Exigència de DEUC (Document Europeu Únic de Contractació)	No exigència de DEUC

3) Tipus de tramitació:

- a) OBERT (REGLA GENERAL) o OBERT SIMPLIFICAT: tot interessat pot presentar proposició.
- b) NEGOCIAT: sol·licitud d'ofertes a almenys tres empreses, aplicable només en els supòsits previstos en la llei.

4) Temps de tramitació:

- a) ORDINÀRIA.
- b) D'URGÈNCIA: per raons justificades, tenen preferència en la tramitació i permeten acurtar els terminis a la mitat (article 119 de la Llei 9/2017).

Marges d'elecció:

1) Duració del contracte:

La duració del contracte s'establirà en funció de les necessitats, dins dels límits previstos en la llei.

2) Possibilitat de pròrrogues:

S'especificarà si es preveu la possibilitat de pròrrogues, el termini màxim de les quals depèn de la duració inicial establida per al contracte; també hauran d'indicar-se les condicions per a la pròrroga, que mai podrà ser tàcita.

3) Criteris de valoració de les ofertes:

a) ÚNIC CRITERI: econòmic, preu més baix.

b) DIVERSOS CRITERIS: econòmic + tècnic.

ÚNIC CRITERI: econòmic	DOS CRITERIS: econòmic + tècnic
Només preu o rendibilitat	Preu o rendibilitat i altres criteris directament vinculats a l'objecte del contracte
Suposa el 100 % de la valoració	Determinació del percentatge màxim de valoració de cada criteri
No requereix fórmula matemàtica	Fórmula matemàtica per a la puntuació de l'oferta econòmica
No requereix judici de valor	Determinació dels criteris de puntuació del judici de valor no sotmesa a fórmula matemàtica
Presentació: - Sobre núm. 1: Docum. administrativa - Sobre núm. 2: Oferta econòmica	Presentació: - Sobre núm. 1: Docum. administrativa - Sobre núm. 2: Proposta tècnica - Sobre núm. 3: Oferta econòmica
Criteri específic per a l'anàlisi de les baixes desproporcionades	Criteri específic i diferent de l'anterior d'anàlisi de les baixes desproporcionades

4) Possibilitat de millores

5) Possibilitat de modificats

6) Possibilitat de revisió de preus i justificació

7) Exigència de garantia provisional i justificació

8) Exigència d'assegurança de responsabilitat civil/danys, justificació d'aquesta i moment a partir del qual s'exigeix

Exemple de fitxa de comprovacions contracte serveis:

1) Hi ha crèdit adequat i, a més, suficient? L'òrgan proposat per a adjudicar el contracte és l'òrgan competent per a contractar? La despesa no és plurianual o en cas contrari es respecten les especificacions de la normativa pressupostària de Les Corts? Hi ha plena disponibilitat de totes les aportacions que financen el contracte? L'expedient ha sigut fiscalitzat de conformitat en la fase d'autorització de la despesa –Fase «A»–? En cas d'haver exigit la constitució de garantia provisional, s'ha constituït aquesta?

2) S'ha publicat el/els anunci/s de licitació i s'han respectat els terminis legalment establits per a la presentació d'ofertes (sempre que no s'utilitze el procediment negociat sense publicitat)?

3) En el cas del procediment restringit: S'han sol·licitat ofertes, almenys a tres empreses capacitades per a la realització de l'objecte del contracte –sempre que això siga possible–? S'ha deixat constància en l'expedient de les invitacions cursades, les ofertes rebudes i les raons utilitzades per l'òrgan de contractació per a acceptar-les o rebutjar-les?; en el cas del negociat sense publicitat, és ú dels casos enumerats en la Llei?

4) S'ha fet l'obertura prèvia i pública del sobre amb els criteris subjectius, acte públic per a donar a conèixer la ponderació assignada a aquests i obertura pública del sobre amb els criteris automàtics?

5) Hi ha proposta de la mesa de contractació i, si és el cas, a l'expedient s'uneixen els informes tècnics sol·licitats per aquesta?

6) En la proposta de la mesa de contractació, s'han tingut en compte exclusivament els criteris d'adjudicació o de negociació –si s'utilitza el procediment negociat amb publicitat–, inclosos en els plecs de clàusules administratives particulars i s'han valorat de forma correcta?

7) En el cas dels procediments obert o restringit, s'han respectat els aspectes previstos en l'article 150.2 TRLCSP? Quan els criteris dependents d'un judici objectiu superen el 50% cal comprovar: Que s'ha constituït un comitè d'experts independents, constituït per un mínim de tres membres, i que han realitzat l'avaluació de les ofertes conforme aquells criteris. Que l'avaluació de les ofertes quantificables automàticament es realitza després d'efectuar la d'aquells altres criteris en què no concórrega aquesta circumstància. Que, respecte als criteris automàtics, s'han aplicat correctament les fórmules previstes en els plecs.

- 8)** Si només s'ha utilitzat el criteri del preu, hi ha ofertes anormals?
- 9)** Si s'utilitza el procediment negociat sense publicitat: En la selecció s'han tingut exclusivament en compte els criteris de negociació previstos en els plecs i que aquests s'han aplicat correctament?
- 10)** En el cas que la proposta d'adjudicació es realitzi a favor d'una variant: S'ha previst aquesta possibilitat en els plecs? En l'anunci de licitació s'ha fet menció a aquesta possibilitat i es menciona quins elements i en quines condicions queda autoritzada la presentació? Prèviament o conjuntament amb la proposta d'adjudicació, es proposa modificar el contracte d'acord amb la variant presentada?
- 11)** Si l'adjudicació realitzada per l'òrgan de contractació no coincideix amb la proposta de la mesa de contractació: Hi ha motivació de la decisió adoptada? S'ha notificat l'adjudicació als candidats i licitadors i s'ha publicat en el perfil del contractant, amb el contingut previst en l'article 151 de la Llei 9/2017?
- 12)** S'acredita la constitució de la garantia definitiva?
- 13)** En l'expedient s'acredita que l'empresari a qui se li proposa adjudicar el contracte està al corrent de les obligacions tributàries i amb la Seguretat Social?
- 14)** S'ha acreditat la capacitat de l'adjudicatari proposat? S'ha acreditat que no hi ha cap prohibició per a contractar per part de l'adjudicatari proposat?
- 15)** Si el contracte iguala o supera els 200.000 €, el contractista proposat disposa, si és el cas, de la classificació exigida en els plecs de clàusules administratives particulars (article 25.1.primèr paràgraf del TRLCAP aplicable transitòriament per disposició de la disposició transitòria 4a TRLCSP, en la redacció donada per la Llei 14/2013)? En qualsevol altre cas, ha acreditat la solvència econòmica i financera i tècnica o professional?
- 16)** El licitador proposat per a ser adjudicatari ha participat en l'elaboració de les especificacions tècniques o dels documents preparatoris del contracte? Si ha participat, aquesta participació provoca restriccions a la lliure concurrència o suposa un tracte privilegiat respecte a la resta de les empreses licitadores (article 56.1 TRLCSP)?
- 17)** I per a concloure, la Intervenció ha de verificar a més –segons disposa la Resolució de 2 de juny de 2008 de l'IGAE– que s'acompanya certificat del registre corresponent a l'òrgan de contractació que acredite que no s'ha interposat recurs especial contra l'adjudicació.

3. Sobre els criteris d'adjudicació

Els criteris d'adjudicació són els elements que es tindran en compte a l'hora de triar el contractista i es dirigeixen a identificar les ofertes que millor satisfan l'interès públic.

Són **quatre** les **condicions** que en tot cas han de complir els criteris d'adjudicació:

- 1)** Han d'estar **vinculats** a l'objecte del contracte, al cost (relació cost-eficàcia) i a la qualitat (relació qualitat-preu).
- 2)** Han de **publicar-se** prèviament (transparència).
- 3)** Han de ser **específics i quantificables** objectivament.
- 4)** Han de **respectar** el dret comunitari, especialment el principi de no-discriminació, i com a correlat, la lliure prestació de serveis i d'establiment.

Tot això encaminat a **garantir la competència**. És important distingir entre **criteris d'adjudicació i regles de valoració** d'aquests (com es durà a terme la valoració dels criteris triats: si es donarà preponderància a uns o a altres, si s'ha de fixar una banda de valors, etc.).

En la Llei 9/2017 s'inclou, entre els criteris, la definició i el càlcul del costos del cicle de vida i de les ofertes anormalment baixes i es regulen els criteris de desempat d'acord amb criteris socials (article 147). En el nou marc legal, desapareix la menció de l'oferta «econòmicament més avantatjosa» per «**criteris d'adjudicació basats en el principi de millor relació qualitat-preu**».

Criteris d'adjudicació: deu punts que cal tenir en compte:

- 1)** Han de ser determinats i motivats per l'òrgan de contractació (art. 150.2).
- 2)** Detallats en l'anunci de licitació (criteris triats i ponderats) i en el plec de clàusules administratives particulars (art. 150.2).
- 3)** Si s'utilitza un sol criteri, aquest ha de ser necessàriament el del preu més baix (art. 150.1).
- 4)** La valoració de més d'un criteri serà procedent, en particular, en l'adjudicació d'una sèrie de contractes enumerats per l'article 150.3.
- 5)** Quan es prenga en consideració més d'un criteri, aquests han de ponderar-se. Si aquesta ponderació no és possible per raons justificades degudament, els criteris han d'enumerar-se per ordre decreixent d'importància (art. 150.4).
- 6)** Es donarà preponderància als criteris que facen referència a característiques de l'objecte del contracte, que puguen valorar-se mitjançant xifres o percentatges obtinguts a través de la mera aplicació de les formules establides en els plecs (art. 150.2).
- 7)** En cas contrari, si la major ponderació s'ha atribuït als criteris la quantificació dels quals depèn de judicis de valor, haurà de constituir-se un comitè que dispose d'un mínim de tres membres, format per experts no integrats en l'òrgan proponent del contracte i amb qualificació apropiada, o encomanar aquesta avaluació a un organisme tècnic especialitzat, identificat degudament en els plecs (art. 150.2).
- 8)** L'avaluació de les ofertes d'acord amb els criteris quantificables mitjançant la mera aplicació de les formules es realitzarà després d'efectuar prèviament la d'aquells altres criteris en què no concórrega aquesta circumstància, i es deixarà constància documental d'això (art. 150.2).
- 9)** En el cas que el procediment de contractació s'articule en diverses fases, s'indicarà igualment en quines d'elles s'aplicaran els distints criteris, com també el lliniar mínim de puntuació exigida al licitador per a continuar el procés selectiu (art. 150.4).
- 10)** Els plecs o el contracte podran establir penalitats, d'acord amb el que preveu l'article 212.1, per als casos d'incompliment o de compliment defectuós de la prestació que afecten característiques d'aquesta que s'hagen tingut en compte per a definir els criteris d'adjudicació, o atribuir a l'observança puntual d'aquestes característiques el caràcter d'obligació contractual essencial als efectes assenyalats en l'article 223.f (art. 150.6).

3.1. Útilització d'un únic criteri: el preu o la rendibilitat

En cas d'un únic criteri, l'adjudicació recaurà en el cost de l'oferta, que podrà ser el preu o un criteri basat en la rendibilitat, com ara el cost del cicle de vida.

La forma de valorar el criteri del preu no és neutra. Es comprovarà si en l'aplicació dels criteris d'adjudicació està prevista la utilització de fórmules que, en la pràctica, podria donar lloc que diferències importants en els preus oferits no reflectiren diferències de la mateixa importància en les puntuacions assignades. Una fórmula pot ser perfectament vàlida en unes condicions i no en altres.

Hi ha contractes complexos que és possible que requerisquen fórmules un poc més complicades: Contractes en què hi ha diversos preus, contractes en què les característiques dels preus requereixen altres consideracions o en què el factor del preu s'ofereix mitjançant descomptes sobre un preu base i per trams, o contractes en què és possible modificar el preu.

A l'hora d'establir una fórmula de valoració del preu han de tenir-se en compte els ítems següents:

- 1)** Que la legislació no estableix un determinat model de fórmula, ni per ara n'ha prohibit cap excepte aquelles que no atorguen la màxima puntuació a la millor oferta. Això sí, la fórmula ha de ser lògica i coherent.
- 2)** Que les fórmules de valoració no lineals (és a dir, aquelles en què la relació entre els punts assignats i el preu ofert no roman constant per a tots els valors de la variable del preu) no són admissibles. S'exigeix que hi haja una proporcionalitat directa entre el preu ofert i els punts assignats.
- 3)** Que com més clara i menys components tinga la fórmula, molt millor.
- 4)** Que no sols a través de les fórmules es pot alterar la valoració del criteri del preu ja que l'establiment de preus de licitació i de referències a les ofertes anormalment baixes poden condicionar l'aplicació del criteri del preu.
- 5)** Que és preferible que les referències siguin establides de forma relativa (amb referència a les ofertes rebudes i al preu de licitació) que de forma absoluta, per a evitar així l'establiment d'estratègies. En aquest sentit la JCCA de l'Estat considera que el més raonable és fixar una mitjana aritmètica de tall sempre respectant la discrecionalitat de l'òrgan de contractació. A l'efecte del mecanisme del preu de mercat resulta més prudent incloure una mitjana aritmètica. Així, les fórmules en què el licitador pot saber prèviament quina és la puntuació que obtindrà, sense tenir en consideració les altres, poden degenerar en estratègies que arriben a desvirtuar una concurrència correcta.

Dit tot això, la fórmula generalment acceptada pels òrgans de control extern (Tribunal de Comptes, Sindicatura de Comptes) és la següent:

Formula per a puntuar el preu:

$$\text{Valoració del preu} = \frac{\text{Punts assignats al preu X} \times \text{(Baixa del licitador sobre preu màxim de licitació)}}{\text{(Baixa màxima no incursa en temeritat)}}$$

Si l'òrgan gestor preveu que el preu que oferiran les licitadores a penes serà diferent entre si –és a dir, estaran molt ajustades unes amb altres– la fórmula ha de ponderar-se d'acord amb els criteris següents:

- 1)** Si la baixa màxima no supera el 5% del preu màxim de licitació, es multiplica la puntuació obtinguda per cada licitador per 1/3.
- 2)** Si la baixa màxima està entre el 5 i el 10% del preu màxim de licitació, es multiplica la puntuació obtinguda per cada licitador per 2/3.
- 3)** Si la baixa màxima supera el 10% del preu màxim de licitació, no és procedent la correcció.

Finalment, ha de considerar-se que l'article 149 de la Llei 9/2017 regula com procedir en cas d'ofertes amb valors anormals o desproporcionats. Quan l'únic criteri valorable de forma objectiva que cal considerar per a l'adjudicació del contracte és el preu, el caràcter desproporcionat o anormal de les ofertes podrà apreciar-se d'acord amb els paràmetres objectius que s'establisquen reglamentàriament, per referència al conjunt d'ofertes vàlides que s'hagen presentat.

Tenint en compte que es prohibeix l'exclusió aritmètica o matemàtica, ha de donar-se audiència al/s licitador/s que hi haja/gen incorregut perquè justifique/n la valoració de l'oferta i en precise/n les condicions (article 55 de la Directiva 2004/18/CEE, article 152.3 TRLCSP i STJCE de 22 de juny de 1989).

3.2. Les ofertes amb valors anormals o desproporcionats

SI LA LICITACIÓ MANTÉ UN CRITERI ÚNIC D'ADJUDICACIÓ: EL PREU:

Els criteris per a determinar quan es considera una oferta anormalment baixa, si la licitació es fonamenta en la consideració exclusiva del preu, no han sigut tractats en el Reglament de desplegament parcial i, per tant, es troben en el Reglament general de la LCAP/2000 (Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre).

L'article 85 d'aquest reial decret estableix que es consideraran, en principi, desproporcionades o temeràries les ofertes que es troben en els supòsits següents:

- 1)** Quan concorre un sol licitador i siga inferior al pressupost base de licitació en més de 25 unitats percentuals.
- 2)** Quan concórreguen dos licitadors, la que siga inferior en més de 20 unitats percentuals a l'altra oferta.
- 3)** Quan concórreguen tres licitadors, les que siguen inferiors en més de 10 unitats percentuals a la mitjana aritmètica de les ofertes presentades. No obstant això, s'exclourà per al càlcul d'aquesta mitjana l'oferta de quantia més elevada quan siga superior en més de 10 unitats percentuals a aquesta mitjana. En tot cas, es considerarà desproporcionada la baixa superior a 25 unitats percentuals (vegeu el paràgraf següent, informe 2/2002 de la Junta Regional de Contractació de Múrcia).
- 4)** Quan concórreguen quatre o més licitadors, les que siguen inferiors en més de 10 unitats percentuals a la mitjana aritmètica de les ofertes presentades. No obstant això, si entre elles hi ha ofertes que siguen superiors a aquesta mitjana en més de 10 unitats percentuals, es calcularà una nova mitjana només amb les ofertes que no es troben en el supòsit indicat. En tot cas, si el nombre de les ofertes restants és inferior a tres, la nova mitjana es calcularà sobre les tres ofertes de menor quantia (vegeu el paràgraf següent, informe 2/2002 de la Junta Regional de Contractació de Múrcia).

Excepcionalment, i atenent l'objecte del contracte i les circumstàncies del mercat, l'òrgan de contractació podrà motivadament reduir en un terç en el corresponent plec de clàusules administratives particulars els percentatges establits en els apartats anteriors.

Per a la valoració de les ofertes com a desproporcionades, la mesa de contractació podrà considerar la relació entre la solvència de l'empresa i l'oferta presentada.

SI L'ADJUDICACIÓ ES FONAMENTA EN DIVERSOS CRITERIS D'ADJUDICACIÓ:

Caldrà ajustar-se al plec, que haurà de precisar els paràmetres objectius per a la qualificació d'oferta anormalment baixa, i assenyalar que, si hi ha el criteri d'adjudicació del preu, «podran indicar-se en el plec els límits que permeten apreciar, si és el cas, que la proposició no pot ser complida com a conseqüència d'ofertes desproporcionades o anormals».

Ha de considerar-se:

- 1)** Que el plec de clàusules administratives haurà d'establir els criteris objectius l'aplicació dels quals en l'anàlisi de les ofertes ha de comportar la qualificació d'oferta anormalment baixa.
- 2)** Que la normativa no ha establert amb claredat quina és la metodologia que s'ha de seguir per a la determinació d'«oferta anormalment baixa» quan en la licitació s'apliquen diversos criteris d'adjudicació.
- 3)** Que la declaració d'oferta anormalment baixa està en relació amb, entre altres aspectes, les característiques dels criteris de valoració d'ofertes. Si els criteris d'adjudicació són molt oberts o discrecionals, de manera que deixen als tècnics un marge de valoració ampli, la tasca d'objectivar els paràmetres per a considerar una oferta anormalment baixa no serà fàcil. Ha de recordar-se que la normativa recomana la utilització preponderant de criteris d'adjudicació que puguin valorar-se mitjançant xifres o percentatges. Si aquest objectiu es compleix, potser la tasca d'objectivar els criteris de qualificació d'una oferta com a anormalment baixa es farà també més senzilla.

3.3. Múltiples criteris (qualitat-preu)

La utilització de diversos criteris d'adjudicació haurà de cenyir-se a «criteris d'adjudicació basats en el principi de millor relació qualitat-preu», i, d'acord amb criteris econòmics i qualitatius, se citen els següents:

- 1)** Qualitat: valor tècnic; característiques estètiques i funcionals; accessibilitat; disseny universal o ajustat a les persones usuàries; factors socials (igualtat de gènere, inserció sociolaboral, etc.), mediambientals (reducció de CO₂, estalvi energètic, etc.) o innovadors, i comercialització i les seues condicions.
- 2)** Organització, qualificació i experiència del personal si aquesta pot suposar millor execució.
- 3)** Servei de postvenda, assistència tècnica i condicions de lliurament (recanvis, seguretat de subministrament, etc.).

Tot criteri ha d'estar relacionat amb els costos i haurà de constar en els plecs de clàusules administratives particulars. Les Corts poden decidir que siga el preu o un plantejament basat en la rendibilitat, com el cost del cicle de vida.

La pluralitat de criteris és obligatòria en un conjunt de contractes per llei (article 145.3 de la Llei 9/2017). A més dels contractes de serveis i subministraments (quan el servei o el producte no està perfectament definit), exigeix pluralitat de criteris, per exemple, en el cas d'aquells els projectes o pressupostos dels quals no han sigut calculats prèviament i han de ser presentats pels licitadors, o quan la prestació pot ser millorada per

altres solucions tècniques o per reducció en els terminis d'execució, o exigisquen ocupació de tecnologia especialment avançada o tinguen impacte significatiu en el medi.

La ponderació de cadascun dels criteris pot realitzar-se fixant una banda de valors amb una ampliació màxima adequada i ha de constar en el plec o en el document descriptiu (article 146.3 de la Llei 9/2017). Si no es pot ponderar, s'enumeraran per ordre decreixent d'importància.

En tot cas, les qüestions que han de plantejar-se quan s'utilitzen diversos criteris d'adjudicació són les següents:

- 1)** Els criteris respecten els principis d'igualtat, transparència, proporcionalitat i no-discriminació?
- 2)** Els criteris no restringeixen la concurrència, mitjançant l'exigència de condicions injustificades?
- 3)** El sistema configurat per les regles de valoració de les ofertes és coherent internament i condueix a resultats acords amb la finalitat pública perseguida, que no és altra que la selecció del candidat més idoni per a l'execució de la prestació? Els criteris permeten obtenir prestacions de gran qualitat i responen a les necessitats que hi ha?
- 4)** El criteri utilitzat per a la valoració del preu, si és el cas, no atenta contra el principi d'economia (és a dir, per exemple, no es valora més al situat en la mitjana, en relació amb altres preus inferiors –més avantatjosos–)?
- 5)** Especialment ha de verificar-se que l'experiència no s'utilitze com a criteri d'adjudicació llevat que pugui afectar de manera significativa a una execució millor (article 145.2.2.ª de la Llei 9/2017). A més, els criteris d'admissió (solvència) de licitadors NO poden ser utilitzats com a criteris per a determinar l'adjudicació a la proposició més avantajosa.
- 6)** Els criteris d'adjudicació, en general, estan vinculats directament a l'objecte del contracte en qualsevol dels seus aspectes i en qualsevol etapa del seu cicle de vida, i no a aspectes relacionats amb el contractista? (article 145.6 de la Llei 9/2017).
- 7)** Els criteris s'inclouen en els plecs de clàusules administratives? (article 145.5 de la Llei 9/2017).
- 8)** Es dóna preponderància als criteris de valoració automàtica o que puguin valorar-se mitjançant xifres o percentatges obtinguts a través de la mera d'aplicació de fórmules recollides en el plec? (article 146.2 de la Llei 9/2017).
- 9)** Respecte als criteris de valoració automàtica, es justifica l'elecció de la fórmula de valoració en els plecs de clàusules administratives? (article 146.2.b, segon paràgraf, de la Llei 9/2017).
- 10)** La valoració dels criteris d'avaluació automàtica es realitza després d'efectuar prèviament la valoració dels criteris en què no concórrega aquesta circumstància? (article 146.2.b, tercer paràgraf, de la Llei 9/2017).

3.4. Criteris ambientals i socials

En tot cas, els criteris d'adjudicació que se centren en la relació qualitat-preu poden incloure aspectes mediambientals o socials, vinculats a l'objecte del contracte, en els termes recollits en l'article 145.2.2.ª de la Llei 9/2017.

Aquests criteris han d'utilitzar-se com a factor de desempat entre licitadores en el moment de l'adjudicació del contracte:

1) Característiques mediambientals: podran referir-se, entre altres, a la reducció del nivell d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, a la utilització de mesures d'estalvi i eficiència energètica i a la utilització d'energia procedents de fonts renovables durant l'execució del contracte, i al manteniment o la millora dels recursos naturals que puguin ser afectats per l'execució del contracte.

2) Característiques socials del contracte: podran referir-se a:

a) Si aquests criteris es recullen en els plecs (l'acreditació d'aquests criteris ha d'aportar-se per les licitadores en el moment de l'empat, no abans): han de ser criteris socials vinculats a l'objecte del contracte i estar referits:

I) **AL FOMENT DE LA INTEGRACIÓ SOCIAL DE PERSONES AMB DISCAPACITAT, GRUPS VULNERABLES:** Proposicions presentades per les empreses que, al venciment del termini de presentació d'ofertes, tinguen en la plantilla un percentatge de treballadors amb discapacitat superior al que els impose la normativa. Si persisteix l'empat, prevaldrà l'empresa que tinga més treballadors amb discapacitat fixos.

II) **CENTRES ESPECIALS D'OCUPACIÓ O EMPRESES D'INSERCIÓ SOCIOLABORAL:** Proposicions d'empreses d'inserció regulades en la Llei 44/2007, de 13 de desembre (Llei reguladora de les empreses socials d'inserció).

III) **CRITERIS ÈTICS O DE RESPONSABILITAT SOCIAL:** Prevaldran les ofertes d'entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just per a l'adjudicació dels contractes que tinguen com a objecte productes en què hi haja alternativa de comerç just.

IV) **IGUALTAT DE GÈNERE:** Prevaldran les proposicions presentades per les empreses que incloguen mesures que afavorisquen la igualtat d'oportunitats entre dones i homes (per exemple, empreses que disposen de plans d'igualtat aprovats per les administracions competents).

b) Si aquests criteris NO es recullen en els plecs, l'empat entre diverses ofertes es resol mitjançant l'aplicació per ordre dels criteris següents:

I) **FOMENT DE LA INTEGRACIÓ SOCIAL DE PERSONES AMB DISCAPACITAT, GRUPS VULNERABLES:** Un percentatge més gran de treballadors amb discapacitat o en situació d'exclusió social en la plantilla de cadascuna de les empreses, i es farà prevaldre en cas d'igualtat el nombre més gran de treballadors fixos amb discapacitat en plantilla, o el nombre més gran de persones treballadores en inclusió en la plantilla.

II) **MENYS TEMPORALITAT EN L'OCUPACIÓ:** Un percentatge menor de contractes temporals en la plantilla de cadascuna de les empreses.

- III) MÉS INSERCIÓ DE LA DONA: Un percentatge més gran de dones empleades en la plantilla de cadascuna de les empreses.
- IV) Per sorteig si l'aplicació dels criteris anteriors no aconseguir el desempat.

3.5. Les millores

La possibilitat d'admetre millores que impliquen l'execució de prestacions accessòries per al contractista, sense cost per a l'òrgan de contractació, és positiva sempre que s'establisquen els **criteris de valoració** que hagen d'aplicar-se'ls. Les millores han de figurar detallades en el plec de clàusules administratives particulars amb expressió dels seus requisits, límits, modalitats i característiques que permeten identificar-les suficientment, i **guardar relació directa** amb l'objecte del contracte.

Els plecs han d'identificar la prestació en tots els seus elements, i indicar si s'admeten variants i millores, i en aquest cas, sobre què han de versar unes i altres, quins són els requisits, límits, modalitats i aspectes del contracte sobre el qual són admeses.

En tot cas, és imprescindible expressar en els informes tècnics de valoració les raons per les quals determinades variants o millores s'accepten i valoren, o no, perquè la cosa contrària no pot ser admesa per resultar impossible de revisar, i es pot incórrer igualment en causa d'anul·lació per falta de la ponderació deguda i explicitada dels criteris d'adjudicació del procediment indicats en el plec.

No podrà assignar-se una valoració superior al 2,5 % a les millores. Són, doncs, criteris d'adjudicació que es poden incloure en les licitacions, que és necessari que estiguen vinculades a l'objecte del contracte i que la seua valoració resulte proporcional.

Introduir millores com a criteris d'adjudicació exigeix:

- Una aplicació proporcional.
- Que no altere l'objecte del contracte, perquè seria una variant.
- Afavorir l'elecció de l'oferta econòmicament més avantatjosa.
- Garantir la igualtat de tracte entre licitadors.
- Tenir una motivació adequada.
- Delimitar-se completament en el plec tant en què consisteix la millora com la forma de valorar-la.
- No alterar la ponderació dels altres criteris d'adjudicació.

4. Casos d'errors comuns: un enfocament adequat per a prevenir-los

Sense perjudici de la qualificació jurídica que puguen merèixer en el nostre ordenament, a continuació es detalla una sèrie no exhaustiva d'errors que es consideren susceptibles de generar correccions financeres per la Comissió Europea. Tots ells es produeixen en la fase de planificació. Són:

ADJUDICACIÓ DIRECTA D'UN CONTRACTE AMB UNA JUSTIFICACIÓ INADEQUADA DE NO PUBLICAR UN ANUNCI DE LICITACIÓ (AL):

Exemple: L'anunci de licitació no es va publicar de conformitat amb les normes pertinents (per exemple, la publicació en el DOUE, on és obligatori en virtut de la Directiva 2004/18/CE o de la legislació nacional) i el contracte es va adjudicar directament sense competència.

La manera d'evitar-ho: El càlcul del valor del contracte ha de consistir en una previsió real. L'article 9 de la Directiva 2004/18/CE explica els mètodes de càlcul. La manera més senzilla d'evitar aquest error és publicar un anunci de licitació per a tots els contractes amb un valor superior als llindars establerts a escala nacional o de l'UE per al tipus de contracte de què es tracte. De conformitat amb l'article 9 de la Directiva 2004/18/CE:

En el cas dels contractes públics de subministrament o de serveis que tinguen un caràcter periòdic, o que s'hagen de renovar en un període de temps determinat, el càlcul del valor estimat del contracte es basarà:

- 1) Bé en el valor real total dels contractes successius semblants adjudicats durant els dotze mesos anteriors o l'exercici pressupostari precedent, ajustat quan siga possible per a tenir en compte les modificacions de quantitat o valor que puguen sobrevenir durant els dotze mesos següents al contracte inicial;
- 2) bé en el valor estimat total dels contractes successius adjudicats durant els dotze mesos següents al primer lliurament o en el transcurs de l'exercici, si aquest és superior a dotze mesos.

Per als contractes de serveis en què no s'especifique un preu total:

- 1) En els contractes de duració determinada, quan aquesta siga igual o inferior a 48 mesos: el valor total estimat corresponent a tota la seua duració;
- 2) en els contractes de duració indeterminada o superior a 48 mesos: el valor mensual multiplicat per 48.

FRACCIONAMENT ARTIFICIAL DELS CONTRACTES D'OBRES/SERVEIS/SUBMINISTRAMENTS:

Exemple: Un projecte d'obra o una proposta d'adquisició d'una quantitat total de subministraments o serveis es fracciona artificialment en uns quants contractes amb la intenció de garantir que el valor de cada contracte quede per davall dels llindars establits en la Directiva 2004/18/CE, és a dir, evitant de forma deliberada la publicació del contracte en el DOUE per al conjunt complet d'obres, serveis o subministraments.

La manera d'evitar-ho: Assegureu-vos que es tenen en compte l'abast i el valor real del projecte, i que el càlcul es realitza correctament en virtut del que disposa l'article 9 de la Directiva 2004/18/CE. El valor dels lots individuals ha de sumar-se per a determinar si el valor total supera els llindars de la directiva.

CASOS QUE NO JUSTIFIQUEN L'ÚS DEL PROCEDIMENT NEGOCIAT SENSE LA PUBLICACIÓ PRÈVIA D'UN ANUNCI DE LICITACIÓ O AMB AQUESTA:

Exemple: Un poder adjudicador adjudica un contracte públic mitjançant un procediment negociat, però no pot demostrar que aquest procediment estava justificat.

La manera d'evitar-ho: El procediment negociat només pot utilitzar-se amb caràcter excepcional en circumstàncies molt específiques. Abans d'usar el procediment, cal consultar detingudament la directiva per a conèixer les circumstàncies particulars en què es poden utilitzar procediments negociats i obtenir assessorament en cas de dubte. Les Corts han de garantir que les circumstàncies concretes justifiquen la negociació, com s'estableix en la directiva, i es recomana encaridament a aquests poders adjudicadors que documenten les raons per les quals es decanten per aquest procediment.

CRITERIS DE SELECCIÓ DESPROPORCIONATS I DISCRIMINATORIS I CRITERIS D'ADJUDICACIÓ NO RELACIONATS AMB L'OBJECTE DEL CONTRACTE:

Exemple: 1) Quan pot demostrar-se que els nivells mínims de capacitat establits per a un contracte específic són desproporcionats en relació amb l'objecte del contracte, o bé que resulten discriminatoris i creen així un obstacle injustificat per als licitadors. Com a exemples es poden citar l'establiment de criteris financers amb un alt nivell d'exigència (desproporcionats) o requerir el registre d'experts en un organisme nacional i no reconèixer les qualificacions equivalents d'altres estats membres.

2) Usar un criteri d'adjudicació, com el nombre de contractes previs completats amb el poder adjudicador concret. Això no guarda relació amb l'objecte del contracte i també podria considerar-se com un element discriminatori, ja que afavoreix potencialment les empreses locals, que tenen més possibilitats de complir aquest criteri.

La manera d'evitar-ho: Abans de publicar l'anunci de licitació, el poder adjudicador ha de comprovar que els criteris de selecció i adjudicació i la metodologia relacionada són proporcionats i no discriminatoris. Vegeu els articles de 44 a 53 de la Directiva 2004/18/CE per a consultar els requisits en relació amb els criteris de selecció i adjudicació.

ASSEGURANÇA DE RESPONSABILITAT CIVIL COM A CRITERI DE SOLVÈNCIA:

El requisit de disposar d'una assegurança de responsabilitat civil **no és un requisit de solvència tècnica, sinó economicofinancera**, previst en la lletra *b* de l'apartat 1 de l'article 75 del TRLCSP. A més, segons disposa l'article 11.4.a del Reglament general de la Llei de contractes de les administracions públiques, aprovat pel Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre, en la redacció que a aquest precepte proporciona el Reial decret 773/2015, de 28 d'agost, la disposició d'una assegurança només és exigible per als contractes l'objecte dels quals consistisca en serveis professionals, la qual cosa no és el cas. L'existència d'una assegurança podria incloure's com un requisit per a l'execució del contracte, però no com un requisit de solvència, per la qual cosa aquesta exigència ha de ser anul·lada.

INCORRECTA DEFINICIÓ O CONFIGURACIÓ DE LES MILLORES:

Exemples: De vegades, quan es descriu una millora en un plec, no es realitza una motivació adequada i una delimitació prèvia d'aquesta i de la seua ponderació eventual, i això determina que s'altere la ponderació dels altres criteris d'adjudicació. En altres casos, les millores no tenen relació amb l'objecte principal de la prestació i es descriuen de manera que en realitat pareixen variants del contracte.

La manera d'evitar-ho: És necessari que siguen motivades i que continguen una delimitació d'aquestes i de la seua ponderació, i han de recollir-se en la clàusula dels plecs que regule els criteris d'adjudicació. Un llistat no exhaustiu de millores podria ser:

- El termini d'execució o lliurament.
- Criteris de qualitat concrets superiors als establits en el plec de prescripcions tècniques.
- Facilitar recanvis.
- Millores estètiques o funcionals.
- Servei postvenda.
- Manteniment o assistència tècnica.
- Metodologia dels treballs (en un contracte de serveis).

Tal com hem indicat abans, és necessari determinar de forma objectiva i detallada la forma d'obtenir la puntuació.

Annex

Aquesta proposta es formula de forma esquemàtica a manera de guió i limitada als procediments i les circumstàncies que es plantegen habitualment en la contractació que es du a terme en aquest departament; no té un caràcter taxatiu, tenint en compte que, segons se'ns ha indicat, açò no és un manual.

A l'hora d'elaborar el plec administratiu cal tenir en compte, d'una banda, els aspectes que varien en funció dels diversos paràmetres que cal considerar i, en conseqüència, triar per a cada cas la clàusula apropiada, de les diferents alternatives de les quals haurèrem d'establir models, i d'una altra banda, que totes les clàusules que necessàriament formen part de tot plec quedarien establides de manera uniforme.

En concret el que es proposa és:

- 1)** Elaborar un guió que permeta fer un plantejament inicial en què s'opte entre les diverses possibilitats en els aspectes de la contractació que permeten opcions o alternatives.
- 2)** Elaborar un plec administratiu bàsic que continga les clàusules que no varien i han de figurar en tot plec, amb indicació en blanc de les clàusules variables.
- 3)** Elaborar un model amb les diverses alternatives de clàusules variables, del qual es triaran la clàusula o les clàusules apropiades i es traslladaran al plec base.

De plec bàsic, se'n farien quatre versions, de manera que queden fixades d'inici les clàusules que depenen del fet que el contracte siga o no SARA i dels criteris de valoració si és només l'econòmic o si és econòmic i tècnic:

- 1)** SARA amb DOS criteris de valoració (3 sobres).
- 2)** SARA amb UN criteri de valoració (2 sobres).
- 3)** NO SARA amb DOS criteris de valoració (3 sobres).
- 4)** NO SARA amb UN criteri de valoració (2 sobres).

CORTS VALENCIANES